

..

Győri Ítéltábla

Gf.II.20.060/2021/7.

A Győri Ítéltábla a Szabó, Kelemen és Társai Andersen Ügyvédi Iroda (cím11; ügyintéző: dr. Vágó Laura Cecília ügyvéd) által képviselt Felperes1 (Cím2.) felperesnek az Oppenheim Ügyvédi Iroda (cím12.; ügyintéző: dr. Éless Tamás ügyvéd) által képviselt alperes1 [cím1 (épület)] I. r. alperes, az Oppenheim Ügyvédi Iroda (cím12.; ügyintéző: dr. Éless Tamás ügyvéd) által képviselt alperes2 [cím1 (épület)] II. r. alperes, az Oppenheim Ügyvédi Iroda (cím12.; ügyintéző: dr. Gass István Gergő ügyvéd) által képviselt alperes3 (cím4) III. r. alperes, valamint az Oppenheim Ügyvédi Iroda (cím12.; ügyintéző: dr. Dr. Éless Tamás ügyvéd) által képviselt Alperes4 [cím1 (..)] IV. r. alperes ellen szerződésszegéssel okozott kártérítés megfizetése iránt indított perében a helység1 Törvényszék 2021. március 1-jén meghozott15.G.40.002/2020/35. számú ítélete ellen a felperes részéről 36. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összegét 2.500.000,- (kettőmillió – ötszázezer) Ft-ban, míg a III. r. alperes másodfokú perköltségét 1.905.000,- (egymillió – kilencszázötezer) Ft-ban állapítja meg.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A helység1 helyrajzi számlú ingatlanon (cím13.) lévő labdarúgó stadion (a Labdarúgó Stadion1) a felperes tulajdonát képezi.

[2] 2013. szeptember 10-én Magyarország Kormánya, valamint a Magyar Labdarúgó Szövetség együttműködési megállapodást kötött a magyar labdarúgás Létesítményfejlesztési Konceptiójának megvalósításáról. Ennek 2.4. pontja szerint a felek rögzítették, hogy a Létesítményfejlesztési Konceptióval érintett sportlétesítmények fejlesztését az összes érintett részvételével megkötött külön megállapodások alapján kívánják megvalósítani, amelyekben a felújítással és beruházással kapcsolatos műszaki követelmények, a létesítmények üzemeltetésére és fenntartására vonatkozó előírások, valamint a felújításhoz és beruházáshoz rendelkezésre bocsátott állami támogatás felhasználására és az azzal való elszámolásra irányadó szabályok részletesen meghatározásra

kerülnek. A megállapodás 2.6. pontja szerint a Létesítményfejlesztési Koncepció megvalósításához nyújtott, központi költségvetésből származó források kizárólag az államháztartás működésére és az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályokban foglaltakkal összhangban, a közbeszerzésre vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek betartásával használhatók fel. Az együttműködési megállapodás 3.3. pontja a 2013. és 2016. közötti időszakra évenkénti bontásban tartalmazza, hogy a Kormány milyen költségvetési támogatást nyújt.

[3] Az állami sportcélú támogatások felhasználásáról és elosztásáról szóló 27/2013. (III.29.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2014. május 6-ától hatályos 59/H. §-ának (1) bekezdése szerint a miniszter a helységi Labdarúgó Stadion fejlesztések támogatása előirányzat terhére költségvetési támogatást nyújt a jelenlegi Labdarúgó Stadion helyén egy új UEFA IV. kategóriájú labdarúgó stadion építésével összefüggő költségekhez. E § (2) bekezdése értelmében a helységi Labdarúgó Stadion fejlesztésének támogatása előirányzat terhére egyedi döntés alapján nyújtható költségvetési támogatás. A költségvetési támogatás teljes összege támogatási előlegként is nyújtható. A költségvetési támogatás kezdeményezettje helyi önkormányzat, gazdasági társaság és civil szervezet lehet.

[4] A Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény 1. melléklete XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) fejezete költségvetése keretében a helységi Labdarúgó Stadion fejlesztésének támogatására 4.500.000.000,- Ft előirányzatot határozott meg.

[5] Az EMMI, mint támogató – hivatkozással az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényre (a továbbiakban: Áht.), az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.31.) Korm. rendeletre (Ávr.), a Rendeletre, valamint az EMMI fejezeti kezelésű előirányzatainak gazdálkodási, kötelezettségvállalási és utalványozási szabályzatáról szóló 15/2012. (XI.13.) EMMI utasításra, tekintettel a helységi stadionrekonstrukciós program megvalósításához szükséges intézkedésekről szóló 1922/2013. (XII.11.) Korm. határozatban jóváhagyott 9,0 milliárd forint összegű támogatásra, melyből 4,5 milliárd forint forrás a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény 1. melléklet XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezete XX/20/24/21. „helységi Labdarúgó Stadion fejlesztések támogatása” elnevezésű fejezeti kezelésű előirányzaton áll rendelkezésre – 2014. december 29-én támogatási szerződést kötött a felperessel, mint kedvezményezett-tel. A szerződés 1. pontja deklarálja, hogy az EMMI a felperes kérelmére, támogatói döntés alapján nyújt az önkormányzat részére anyagi támogatást. A 2.1. pont alapján a támogató pénzügyi támogatást nyújt a kedvezményezettnek a Labdarúgó Stadion rekonstrukciójával összefüggő költségekhez. A támogatási összegként meghatározott 4.500.000.000,- Ft-ot a felperes bankszámlájára utalja át, miután a 4.2. pontban foglalt feltételek megvalósulnak. A támogatási szerződés 6.1. pontja a támogatás felhasználásának szabályait rögzítette; a 6.2.a) pont szerint a felperesnek elszámolást kell benyújtania, a 6.3. pont pedig a támogatási összeg felhasználására nézve elkülönített számviteli nyilvántartás vezetését, a felhasználást dokumentáló számláknak, bizonylatoknak, szerződéseknek, egyéb okiratoknak a támogató vagy más ellenőrzésre jogosult szervek által ellenőrizhető módon kezelését és nyilvántartását, valamint megőrzésének szabályait rögzíti. A 6.11. pont értelmében a vissza nem térítendő támogatásból megszerzett tárgyi eszközök, immateriális javak csak a támogató előzetes írásbeli jóváhagyásával idegeníthetők el, illetve terhelhetők meg. A szerződés 6.22. pontja a jogosulatlanul igénybe vett támogatás visszakövetelésére

vonatkozó rendelkezéseket foglal magában, míg a 10. pont szerint a támogatásból fel nem használt összeget a kedvezményezett a támogatónak visszafizetni köteles.

[6] A helységi stadionrekonstrukciós program megvalósításához, valamint a helységi tóli Természetvédelmi Terület és Vidámparki csónakázó rehabilitációjához szükséges intézkedésekről szóló 1285/2015. (IV.30.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat) szerint a Kormány egyetért azzal, hogy a Beruházás és a Rehabilitációs program beruházója, építtetője a felperes legyen, s felhívta a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy a Beruházásra vonatkozó támogatási szerződés – a Rehabilitációs program támogatásával kiegészítve úgy, hogy egyúttal a Rehabilitációs program 2015. évben történő megkezdéséhez szükséges feltételek is biztosításra kerüljenek – jelen határozatnak megfelelő tartalommal egységes szerkezetben kerüljön megkötésre.

[7] E támogatási szerződést az azt megkötő felek előbb 2016. december 23-án, majd 2019. szeptember 25-én módosították; ez utóbbi módosítás szerint a támogató a kedvezményezettnek mindösszesen 17.134.446.106,- Ft-ot fizetett ki. További támogatásokat a tóli Természetvédelmi Terület és Vidámparki csónakázó rehabilitációjával összefüggő munkák, valamint a stadion rekonstrukciós munkálatainak többletköltségei indokoltak.

[8] Az állami támogatás birtokában a felperes a stadion rekonstrukciójára vonatkozóan közbeszerzési eljárást írt ki, melyet az alperesi társaságokból álló konzorcium (tőli konzorcium) nyert el. A felek – a felperes, mint megrendelő, valamint az alperesek, mint vállalkozók – között 2016. november 22-én jött létre vállalkozási szerződés. Az alperesek feladata a Labdarúgó Stadion, a tóli kilátó és kiegészítő tájépítészet teljeskörű kivitelezési munkáinak elvégzése, a tóli kilátó kivitelezési tervdokumentációjának elkészítése, a kivitelezéshez kapcsolódó tervezői, művezetői feladatok ellátása, valamint a használatbavételi engedély iránti kérelem beadásához szükséges mellékletek összeállítása, s ezeknek a megrendelő részére átadása volt. A felek 12.619.710.038,- Ft vállalkozói díjban állapodtak meg. Az alpereseknek a beruházást hat ütemben, 420 napon belül kellett megvalósítaniuk, az ütemekhez kapcsolódó vállalkozói díj részszerződésekkel. Ha pótmunkaigényük merül fel, úgy azt a vállalkozók a 378.428.001,- Ft tartalékkeret terhére teljesítik.

[9] Az alperesek számára 2017. tavaszán vált ismertté a meglévő szerkezetek hibás kialakítása, gyenge szerkezete; ennek kapcsán a hibák feltárásáról, a munkák folytatásának lehetőségeiről egyeztetés kezdődött, melybe szakértőket is bevontak. A felek 2017. március 28-án, 2017. május 31-én, 2017. június 15-én, majd 2017. augusztus 3-án is módosították a vállalkozási szerződést.

[10] A felperes 2017. június 14-én kelt levelében az I. r. alperes tudomására hozta, hogy szándékos és rosszhiszemű szerződésszegő magatartást követett el. Kifogásolta, hogy a bontási munkálatokat nem szakszerűen végezte el, s szerkezetbeli sérüléseket okozott; a bontáskor nem volt statikus tervezői művezetés, előtte nem végeztek részletes szerkezetazonosító feltárásokat, nem készült bontási technológiai terv, a látszóbeton készítésekor nem a szakmai szabályok és a tervek szerint járt el, a lelátó építése során pedig nem készítette el az ún. dilatációs hézagot.

[11] Helységi Megyei Jogú Város Közgyűlése 606/2017. (VIII.18.) számú határozatában azt rögzítette, hogy a mellékletben leírt műszaki tartalom mellett új tartószerkezeti tervek, az egyéb szakágak tekintetében az eredeti tervek szerint az épület teljes, valamennyi szintet érintő visszabontását és újraépítését tartja szükségesnek és indokoltnak, tekintettel arra, hogy e megoldás szolgálja leginkább a maximális biztonság, kockázatminimalizálás követelményét, továbbá optimális ár-értékarányú, és a megvalósítás határideje is megfelelő. Arról is döntött, hogy az alperesekkel a Labdarúgól Stadionnak, továbbá az azzal egyidejűleg megvalósuló – a Rehabilitációs program részét képező –, a Helységi helyrajzi száml számú ingatlanon megépülő tóli kilátónak és kiegészítő tájépítészetnek a kivitelezésére megkötött vállalkozási szerződést közös akaratelhatározással módosítja, akként, hogy a mellékletben rögzített műszaki tartalom kerül megvalósításra legkésőbb 2018. június 29-éig, mindösszesen további legfeljebb 900.000.000,- Ft + Áfa vállalkozói díj, mint keretösszeg ellenében, azzal, hogy a felek a tényleges teljesítés szerint ténylegesen számolnak el. A felperes a szükséges pénzügyi forrást Helységi Megyei Jogú Város Önkormányzat 2017. évi költségvetéséről szóló 3/2017. (II.10.) Önkormányzati rendelet 12. mellékletében szereplő „Önkormányzati feladatellátást szolgáló támogatási keret” sor terhére rendelte el biztosítani azzal, hogy

- a kivitelezés tartalékkeretében lévő, még fel nem használt forrást erre a célra kell biztosítani és felhasználni;
- a Korm. határozatban megjelölt beruházás és rehabilitációs program projekteken belül fennmaradó és a támogatási szerződés módosításával jóváhagyásra kerülő szabad pénzeszközöket szintén erre a célra kell biztosítani és felhasználni;
- továbbá a még hiányzó forrásra további állami támogatás megszerzését kell megkísérelni.

[12] Felperes közgyűlési határozatát követően a felek 2017. szeptember 6-án ötödik alkalommal állapodtak meg a vállalkozási szerződés módosításáról; a szerződést ekkor egységes szerkezetbe is foglalták. Rögzítették a kivitelezés során észlelt problémákat, valamint azt, hogy a takart szerkezetek feltárt, a felek által nem ismert szerkezetei hibái a felperest kényszerhelyzetbe hozták. Utaltak arra, hogy a 2. számú mellékletben írt műszaki tartalom megvalósítására legfeljebb 900.000.000,- Ft + Áfa keretösszeg áll rendelkezésre. A fejpület statikai szerkezeti problémáinak megoldására kialakított megfelelő műszaki tartalom meghatározásakor szerződésmódosítás keretében határozzák meg a fejpület megvalósításának műszaki feltételeit, az azzal kapcsolatosan módosuló fizetési mérőföldköveket és teljesítési határidőket. A szerződést közös akaratelhatározással úgy módosították, hogy a szerződés tárgya kiegészítésre kerül a stadion fejpületének alapozás feletti teljes épületszerkezetének bontására és újraépítésére vonatkozó módosított kivitelezési tervdokumentáció készítésével, továbbá a fejpület teljes bontásával és újraépítésével kapcsolatos kivitelezési munkák elvégzésével. A teljesítési határidőt 2018. június 29-én határozták meg.

[13] Az V. számú szerződésmódosítás szerinti munkálatokat az alperesek elvégezték; részükre a felperes 861.667.043,-Ft + Áfa , együtt 1.094.317.144,- Ft díjat megfizetett.

[14] A felperes kereseti kérelmében szerződésszegéssel okozott kártérítés jogcímén kérte az alperesek egyetemleges kötelezését az említett összeg, mint kár, és annak 2017. április 1-től a kifizetés napjáig terjedő időre járó késedelmi kamata megfizetésére. Ennek kapcsán előadta, az alperesek a stadion kiviteli tervdokumentációjában írt bontástechnológiai előírásokat több szempontból is megsértették. Szerinte, ha a szerződéses rendelkezéseket megtartják, a nem megfelelő bontási munkálatok már 2016. decemberében leállíthatók lettek volna, s ekkor nem lett volna szükség a teljes fejpület elbontására és újraépítésére.

[15] Kiemelte, hogy a támogatási szerződés folytán rendelkezésére bocsátott, vissza nem térítendő állami támogatásból megvalósított beruházás eredményeként létrejött vagyonelem (a stadionépület) a vagyonaiba került, ekként a helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. (a továbbiakban: Ötv.) 106. § (2) bekezdése, valamint 107. §-a alapján valamennyi tulajdonosi jogosítványát gyakorolhatja; a vagyonaiban bekövetkező kár tekintetében maga érvényesíthet igényt. Utalt arra, hogy a beruházás valamennyi elemét könyveibe bevezették, a számviteli jogszabályok szerint azt nyilvántartják. Előadta, hogy élesen elválik a támogatási jogviszony az alperesekkel létrejött jogviszonyától.

[16] A felperes azt is hangsúlyozta, hogy az V. számú szerződésmódosításba belefoglalt, a fejpület teljes elbontásával és újraépítésével kapcsolatos munkálatok nem jelentik azt, hogy ezzel elismerte, hogy a pótmunka elvégzésének szükségessége nem az alperesek miatt következett be. Mindkét fél érdeke volt – az ő esetében a támogatási szerződés alapján, az alpereseknek pedig a kötbérteher miatt –, hogy mielőbb megállapodjanak, és folytatódjék a munka. Az V. számú szerződésmódosítás nem értelmezhető tehát akként, hogy az alperesekkel egyezséget kötött, illetve, hogy bármely jogáról lemondott.

[17] Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Hangsúlyozták, hogy a felperesnél kár nem következett be, ugyanis a teljes beruházás állami céltámogatásból valósult meg. Az V. számú szerződésmódosítás következtében a felperes vagyona még nőtt is. Szerintük annak nincs jelentősége, hogy a stadion a felperes tulajdonába került. A támogatási szerződés nem rendelkezik arról, kinek kell a támogatást nyilvántartania, mindemellett a felperes nem mutatta be, miként került az könyvelésre. Az V. számú szerződésmódosítás alapján kifizetett vállalkozói díj a felperes vagyonaiba akkor sem tartozna, ha azt nem kellett volna teljesítenie, ugyanis a szerződésmódosítás hiányában a központi költségvetés a támogatást soha nem is folyósította volna. Az I. r., a II. r. és a IV. r. alperesek azt is előadták, hogy a felperes kárállítása akkor is a káron szerzés tilalmába ütközne, ha úgy lehetne tekinteni, hogy vagyonaiban következett be csökkenés. Megjegyezték végül, hogy a felperes az általános forgalmi adót visszaigényelhette, így ezt az összeget kárként semmiképpen nem érvényesítheti. A III. r. alperes a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.682/2015/3. számú ítéletére hivatkozva hangsúlyozta, hogy amennyiben egy állami támogatásból finanszírozott projekt kapcsán érvényesítenek kártérítési igényt, úgy a követelésnek nem lehet alapja, mert a tényleges kár nem az állami támogatásban részesült személy oldalán merül fel.

[18] Az alperesek azzal is érveltek, hogy az V. számú szerződésmódosítással a felek a fejpület előre nem látható statikai problémáját teljes egészében rendezték, egyezséget kötöttek. A felperes elfogadta, hogy rajtuk kívül álló, előre nem látható okok miatt volt szükséges a fejpületet teljes egészében visszabontani, s azt újjáépíteni. Kiemelték, hogy a felperes az általa felkért szakértők véleményének ismeretében írta alá az V. számú

szerződésmódosítást, s valamennyi lényeges információ birtokában volt. Szerintük a fejpülettal kapcsolatos statikai, szerkezeti problémák az épület eredeti kivitelezésére, s az azt követően végrehajtott szakszerűtlen, az épület szerkezetét veszélyeztető, rajtuk kívül álló beavatkozásokra vezethetők vissza. A bontás által okozott sérülések nem feltétlenül az általuk alkalmazott bontástechnológiai hibára vezethetők vissza. Az I. r., a II. r. és a IV. r. alperesek azt is megjegyezték, hogy a felperes nem tett tényelődást, milyen tervehibákat, hiányosságokat kellett volna már a szerződéskötés előtt ismerniük.

[19] Az elsőfokú bíróság fellebbezett ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest perköltség fizetésére. A törvényszék határozatában mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a felperes hátrányára a Ptk. 6:522. § (2) bekezdésének a) pontja szerint vagyonsökkenés bekövetkezett-e. Kiemelte: a támogatási szerződésből és annak módosításaiból egyrészt az állapítható meg, hogy a felperesnek az állami költségvetési céltámogatás felhasználásáról folyamatosan be kellett számolnia, a támogatási összeget, s az ahhoz kapcsolódó bizonylatokat, szerződéseket, egyéb dokumentumokat külön kellett nyilvántartania, elkülönített számviteli nyilvántartást kellett vezetnie. Úgy kellett eljárnia, hogy a támogatónak módja legyen a részletes ellenőrzésre. A támogató fenntartotta magának azt a jogot, hogy az önkormányzat beszámolóját elfogadja, vagy azt elutasítsa, a jogosulatlanul felhasznált összeget visszakövetelje, szerződésszegés esetén a szerződést felmondja, vagy attól elálljon. A fel nem használt összeget a felperes a támogatónak visszafizetni volt köteles. A pénzt mindvégig elkülönítetten kellett kezelnie, azt külön kellett nyilváníttania, a támogatás az állami vagyon részét képezte, a beruházás finanszírozására központi költségvetési forrásból került sor, a fel nem használt összeg pedig a központi költségvetésbe került be. A támogatás első két összegét előlegként fizették meg, az nem vált az önkormányzati vagyon részévé. A támogatási szerződés módosításaiból az is kitűnik, hogy a szerződés megkötése után még négy alkalommal kért pénzügyi forrást a felperes a rekonstrukciós munkálatok során felmerült többletkiadásokra, illetőleg a természetvédelmi, tájrendezési beruházásra. A megnövekedett összegű állami támogatás magában foglalta az V. számú szerződésmódosítással összefüggésben felmerült többletköltségek finanszírozását is. A felperes helyesen érvelt azzal, hogy a támogatás elszámolása, valamint a vállalkozókkal történő díjelszámolás külön-külön jogviszonyokat érintenek, azonban e két jogviszony nem függetleníthető egymásól, hiszen támogatási szerződés hiányában a felperes nem tudott volna szerződni, illetve nem állt volna módjában a követelt vállalkozói díjat kifizetni.

[20] A törvényszék álláspontja szerint azzal, hogy az V. számú szerződésmódosítás alapján a felperes további vállalkozói díjat fizetett ki, kára nem származhatott, hiszen az állam által biztosított többletforrásból fedezte azt. Nincs emellett jelentősége annak, hogy a stadion a felperesi vagyonát képezi, ugyanis nem a vagyontárgyat ért károsodással összefüggésben terjesztette elő igényét. A törvényszék úgy foglalt állást, hogy az államot a támogatási cél teljesülése miatt nem érte hátrány; igényt legfeljebb a szerződés megsértése miatt a felperessel szemben érvényesíthetne. Ha ehhez kapcsolódóan érte volna hátrány a felperest, ez szolgálhatna alapul az alperesekkel szembeni igényérvényesítésre.

[21] Az elsőfokú bíróság megjegyezte végül, amennyiben a felperes vagyona csökkent volna, úgy annak van jelentősége, hogy a vállalkozási szerződés V. számú módosításával elfogadta, hogy az alperesek az általa ismert, s szakmailag értékelt hibákat külön díjazás ellenében végezzék el. A felperes a bíróság felhívása ellenére sem tudott megjelölni olyan, a szerződésmódosítást követően tudomására jutott tény, körülményt, amely a szerződés felülvizsgálatára adhatott volna alapot.

[22] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett; elsődlegesen annak megváltoztatását, s kereseti kérelmének megfelelő határozat hozatalát, másodlagosan pedig az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Előadta, hogy kereseti tényállítása szerint az alperesek hibás teljesítése következtében a stadion szerkezetében olyan károsodás következett be, amely lehetetlenné tette az eredeti kiviteli tervdokumentációban foglaltak szerinti kivitelezést. Áttervezés vált szükségessé, melynek folytán más műszaki megoldást kellett alkalmazni; a teljes fejpületet el kellett bontani és újjáépíteni. Ennek az eljárásnak a vállalkozói díja az alperesek hibás teljesítése következtében bekövetkezett kötelezettség, költség a keletkezett kár. Ezzel a költséggel nem gazdagodott, hiszen a vállalkozói díj a fejpületbe beépítésre nem került, hanem a költséget kizárólag a fejpület bontása és újjáépítése érdekében fizette ki az alpereseknek.

[23] A felperes kiemelte, hogy a támogatási szerződés alapján a támogatási összeget az állami költségvetésből előlegként bocsátották rendelkezésére, a támogatási összeg vagyonába került, s azzal szabadon – elszámolási kötelezettség mellett – rendelkezhetett. Igaz ugyan, hogy a támogatás összegével el kellett számolnia, külön számviteli nyilvántartásokat kellett vezetnie, illetve a fel nem használt támogatást vissza kellett fizetnie, ami azonban nem jelenti azt, hogy a támogatás összege az előlegként történt folyósítás következtében ne került volna vagyonába.

Megismételte, hogy a támogatási és a vállalkozási jogviszony egymástól független; a vállalkozási jogviszony keretében maga jogosult igényt érvényesíteni, mely igényérvényesítés kapcsán a törvényszék anyagi pervezetés keretében adott tájékoztatására tekintettel perbe hívta a Magyar Államot. A Magyar Állam ugyanakkor azt a nyilatkozatot tette, hogy a vállalkozási jogviszony keretében igényérvényesítésre nem jogosult, mivel a támogatási összeg az önkormányzat vagyonába került. Kifejtette azt is, hogy nemcsak őt, hanem a Magyar Államot érintően is megállapította az ítélet, hogy egyiküket sem érthette hátrány. Ennek az álláspontnak az elfogadása azt jelentené, hogy valamely vissza nem térítendő állami támogatás keretében felhasznált támogatási összeg felhasználásával megvalósult beruházás keretében a támogatás jogosultja által történő kártérítési igény nem lenne érvényesíthető; a jogosult azért nem érvényesíthetné a követelést, mert nem saját vagyonával rendelkezik, míg a támogató azért, mert a jogosult azt alapvetően a támogatási célnak megfelelően használta fel. Az pedig, hogy a Magyar Állam és az alperesek között jogviszony nem jött létre, az ő perbeli legitimációját erősíti, hiszen csak az önkormányzat lehet jogosult a támogatási szerződésen alapulóan felhasznált összeggel összefüggő igény érvényesítésére a vállalkozási szerződés alapján.

[24] A felperes álláspontja szerint jelentősége van annak is, hogy a stadion épülete a beruházás előtt, illetve azt követően is tulajdonát képezte, képezi. Ez önmagában is igazolja, hogy a támogatás összege vagyonába került, azzal rendelkezni jogosult, így kártérítési igényt is kizárólag ő támaszthat.

[25] Hangsúlyozta: téves az elsőfokú bíróság ítéletének az a következtetése is, hogy a vállalkozási szerződés V. számú módosítása a felek közötti elszámolást rögzíti. A szerződésmódosítás nem tér ki az alperesek felelősségének kérdésére, s nem tartalmaz egyezséget sem. Az ítélet így sérti a Ptk. 6:8. § (3) bekezdését is, ugyanis jogról lemondani csak kifejezett nyilatkozattal lehet, amit pedig sem a szerződésmódosítás, sem más

nyilatkozata nem tartalmaz. A V. számú szerződésmódosítást megelőzően keletkezett szakvélemények pedig nem az alperesek felelősségének feltárására irányultak; csupán azok későbbi vizsgálata, s a keresetben is hivatkozott megállapításai vezettek oda, hogy a vállalkozók szerződésszegését és hibás teljesítését értékelhette.

[26] Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték. Az I. r., a II. r. és a IV. r. alperesek előadták: a felperes az általa állítottak szerinti vagyonsökkenés bekövetkezését nem bizonyította. Helyesen állapította meg a törvényszék, hogy a támogatási szerződés alapján a támogatási összeg a felperes vagyonába nem került, a beruházás pénzügyi fedezete központi költségvetési forrás volt. Mindemellett a V. számú szerződésmódosítás alapján a részükre kifizetett vállalkozói díjnak megfelelő összeget e szerződésmódosítás hiányában nem bocsátották a felperes rendelkezésére. Véleményük szerint a célhoz kötött állami támogatás jogosultja az állami támogatás terhére történt kifizetést, mint kárt csak akkor érvényesítheti, ha bizonyítja, hogy vagyona a kifizetés következtében csökkent, azaz a kifizetés hiányában az nagyobb lett volna. Ennek az egyik előfeltétele, hogy a jogosult bizonyítsa, az állami támogatás vagyonába bekerült. Ha pedig a támogatási összeget a támogatás céljának megfelelően használták fel, úgy ezt azt jelenti, hogy a kifizetések megalapozottak és szerződésszerűek voltak, tehát azokat hibás teljesítés jogcímén nem lehet visszakövetelni. A Magyar Állam – a 2021. február 11-én kelt, a felperes megkeresésére adott válasz szerint – azért nem lépett be pertársként a perbe, mert közte és a kivitelező között nem jött létre olyan polgári jogi jogviszony, melynek alapján szerződésszegésből fakadó kár jogcímén közvetlenül érvényesíthetne polgári jogi igényt. Az állásfoglalás – szemben a felperes hivatkozásával - csupán feltételes módon tartalmazza, hogy a támogatás összege az önkormányzat vagyonába kerülhetett. Utaltak arra is, hogy a támogatási összeget a támogatási célnak megfelelően használták fel, a stadion tulajdoni helyzetének pedig a per eldöntése szempontjából jelentősége nincs. Kiemelték: a felek a V. számú szerződésmódosításban abban állapodtak meg, hogy a takart szerkezetek feltárt, általuk nem ismert szerkezeti hibái miatt szükségessé vált bontási és építési munkákat az alperesek a V. számú szerződésmódosításban rögzített vállalkozói díj ellenében kötelesek elvégezni. A felperes e szerződésmódosítást nem támadta meg, s az elsőfokú bíróság anyagi pervezetés körében tett kitanítása ellenére sem jelölt meg olyan körülményt, mellyel a V. számú szerződésmódosítás aláírásakor nem volt tisztában.

[27] A III. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében szintén azt adta elő, hogy a keresetben állított kifizetésből az önkormányzatnak kára nem keletkezett. A felperes bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, így az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a keresettel érvényesített jog azért nem illeti őt meg, mert polgári jogi értelemben nem szenvedett kárt. A támogatási összeg nem került a felperes vagyonába; a beruházás finanszírozása központi költségvetési forrásból történt. Ugyancsak helyesen állapította meg a törvényszék, hogy nincs jelentősége a stadionra vonatkozó tulajdoni helyzetnek. A III. r. alperes hangsúlyozta, hogy az önkormányzat vagyona állami támogatásból nőtt, illetve legalábbis nem csökkent azzal, hogy a vagyonnövekmény elérése többbe került, mint tervezték; vagyonsökkenés legfeljebb a támogatónál lenne megállapítható. Az önkormányzat vagyonában azért sem következhetett be csökkenés, mert

- a támogató a támogatási összeget vissza nem térítendő támogatásként biztosította;

- a felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy az átutalt támogatást kizárólag a szerződésben meghatározott célra, a szerződés mellékletét képező költségterv használja fel;
- a kedvezményezett önkormányzat köteles a támogatási összeget elkülönítetten kezelni, és a támogatási összeg felhasználására nézve elkülönített számviteli nyilvántartást vezetni;
- ha a támogatásból fel nem használt összeg marad vissza, úgy azt a kedvezményezett az elszámolási határidőt követő tizenöt napon belül, egyösszegben köteles visszafizetni a támogatónak.

[28] A III. r. alperes véleménye szerint az V. számú szerződésmódosítás egyezségnek minősítése kapcsán is helytálló az elsőfokú bíróság következtetése. Annak van jelentősége, hogy a felperes tudott a fejpület határidőben kivitelezését akadályozó, előre nem látható körülményekről, a statikai hibákról, s hosszú tárgyalásokat, valamint szakértői vélemények beszerzését követően, valamennyi releváns műszaki adat ismeretében döntött úgy, hogy az ezzel kapcsolatos vitás kérdéseket az V. számú szerződésmódosításban rendezi, s a konzorciumi ajánlatnak megfelelően az alperesektől a bontással és újjáépítéssel kapcsolatos további munkákat megrendeli. Azt pedig a felperesnek kellett bizonyítania, hogy az V. számú szerződésmódosítás nem minősült egyezségnek. Az önkormányzat azonban nem csupán bizonyítékokat nem terjesztett elő, hanem tényállításokat sem tett olyan műszaki adatokra, információkra, amelyekről a szerződésmódosítást követően szerzett tudomást. A felperes a szerződésmódosítást nem támadta meg, s az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése ellenére sem jelölt meg olyan körülményt, amellyel az V. számú szerződésmódosítás aláírásakor nem volt tisztában.

[29] Az ítéltábla a fellebbezést a 112/2021. (III.6.) Kormány rendelet 27. § (1) és (2) bekezdése, és a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, s megállapította, hogy a fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

[30] Az elsőfokú bíróság a túlnyomórészt helyesen megállapított tényállásból egyrészt tévesen vont le következtetést arra, hogy a célzott állami támogatás a felperes vagyonába nem került be; másrészt a rendelkezésre álló peradatok alapján nem állapítható meg, hogy az V. számú szerződésmódosítás a felek között létrejött anyagi jogi egyezséget foglal magában.

[31] A másodfokú bíróságnak elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a meghatározott célra nyújtott állami támogatás a felperes vagyonába került-e.

[32] Az Áht. a támogatási szerződés megkötésekor hatályos 48. § (2) bekezdése szerint költségvetési támogatás támogatási szerződés kötésével is nyújtható. Tartalmában ettől lényegében nem tér el az Áht. a 2015. évi CXCI. törvény 83. §-ával módosított, s 2016. január 1-től hatályos 48. § (1) bekezdésének b) pontja, mely szerint az államháztartás alrendszerei terhére támogatás támogatási szerződéssel is nyújtható, jogszabály vagy egyedi döntés alapján, pályázati úton vagy pályázati rendszeren kívül. A támogatási jogviszony jellegéből adódóan – miként a Kúriának a pénzügyi támogatásokkal kapcsolatos perek hatásköri kérdéseiről szóló 1/2012. (XII. 10.) KMK-PK véleménye is leszögezte – speciális jogviszony,

amelyben közjogra és a magánjogra tartozó elemek együttesen vannak jelen. Az Áht. szintén 2016. január 1. napjától hatályos (és a felperessel kötött támogatási szerződés módosításakor már irányadó) 48/A. § (1) bekezdése azonban egyértelművé tette, hogy a támogatási szerződésen alapuló jogviszony polgári jogi jogviszony, melynek keretében a támogató támogatás nyújtására, a kedvezményezett pedig – ha a támogatás jellege egyébként nem zárja ki – a szerződésben megállapított kötelezettség teljesítésére köteles. A támogató értelemszerűen kikötheti azt a célt, melynek megvalósítására a támogatást nyújtja. Az Áht. további kapcsolódó rendelkezései (a rendeltetésszerű felhasználás kötelezettsége, a felhasználásnak főszabály szerint közbeszerzési eljáráshoz kötése, biztosítékok, beszámolási kötelezettség, visszakövetelés, ellenőrzés stb.) a támogatási szerződésben rögzített cél megvalósítását szolgálják (Áht. 52. - 56. §-ai).

[33] Az adott esetben az volt a cél, hogy a felperes, mint beruházó és építtető megvalósítsa a helységi stadionrekonstrukciós programot. Az önkormányzatnak ehhez nyújtott a Magyar Állam központi költségvetési pénzügyi forrást, a helyi önkormányzat pedig ennek érdekében kötött – a saját nevében - vállalkozási szerződést az alperesekkel.

[34] A támogatási szerződés 1. pontja félreérthetetlenül rögzíti, hogy az EMMI a felperes kérelmére, támogatói döntés alapján nyújt az önkormányzat részére anyagi támogatást. A szerződés 2.1. pontja úgy rendelkezik, hogy a támogató a kedvezményezettnek pénzügyi támogatást nyújt, a 4.1. pont alapján támogatási előlegként. Az ítéltábla hangsúlyozza: a támogatási szerződés megfelelő jogcímet jelentett a felperes számára ahhoz, hogy a folyósított támogatás vagyonába kerüljön. A támogatási szerződésből és a hivatkozott normatív rendelkezésekből arra vonható le következtetés, hogy az állami cél az volt, hogy a célzott támogatás a felperes vagyonába kerüljön, majd az önkormányzat szigorú elszámolási kötelezettség mellett valósítsa meg a beruházást, mely egyébként nem képezte feladatát. Ez a feladat-meghatározás azért is okszerű volt, mert a stadion a felperes tulajdonát képezte, s így a rekonstrukciós munkálatokat – beruházóként és építtetőként - közvetlenül figyelemmel kísérhette.

[35] Nem lehet figyelmen kívül hagyni emellett azt sem, hogy az Ötv. 106. § (1) bekezdésének c) pontja alapján a törvény alkalmazásában a helyi önkormányzat saját bevételeit képezik az átvett pénzeszközök, melyek az államháztartás rendszerén belüli alrendszerektől származnak, rendszerint abból a célból, hogy az önkormányzat infrastrukturális, intézményi fejlesztéseket hajtson végre, illetve működtessen.

[36] Az elsőfokú eljárás során 33. szám alatt csatolt, a Magyar Állam nevében a felperes megkeresésére írt levél tartalma – az alperesek álláspontjával szemben - nem értelmezhető másként, mint hogy a Magyar Állam is úgy tekintette, hogy a célzott állami támogatás az önkormányzat vagyonába került. A szövegkörnyezetből kitűnik, abban a megállapítást tartalmazó mondatban, hogy „a támogatási összeg tehát már a beruházás megkezdése előtt az önkormányzat vagyonába kerülhetett”, azért szerepel feltételes mód, mert a levél azt juttatja kifejezésre, hogy a beruházás megkezdése előtt támogatási előlegként is mód volt a támogatási összeg folyósítására, s ehhez nem volt szükség a beruházás megkezdésére, illetve befejezésére.

[37] A III. r. alperes jogi álláspontjának alátámasztásaként hivatkozott a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.682/2015/3. számú ítélete (melyet – a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében – a Kúria Gfv.VII.30.248/2016/7. számú ítéletével hatályában fenntartott) a jelen perbelitől eltérő tényálláson és jogviszonyon alapul. A hivatkozott ügyben az országos közutat építtető NIF Zrt. felperes a Magyar Állam javára és nevében járt el törvény [2003. évi CXXVIII. törvény 4. § (2) bekezdése] rendelkezése alapján, míg jelen ügyben ez nem merült fel. Ehhez képest a Magyar Állam és a felperes közötti jogviszony más természetű: a felperes saját nevében járt el, a beruházás pénzügyi fedezetét pedig ugyan célzott állami költségvetési támogatásból származó, de saját vagyonába bekerült pénzösszeg képezte.

[38] Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában csupán egyetlen mondatban deklarálta, hogy a felperes az V. számú szerződésmódosítás megkötésével elfogadta, hogy az alperesek az általa ismert és szakmailag értékelt hibák kijavítását külön díjazás ellenében végezzék el, s velük ennek megfelelően számoljon el. Az ítélet indokolása ebben a körben eljárási szabályt sértve hiányos, nem foglalja magában a megállapított tényre vonatkozó bizonyítékokat, illetve a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket, valamint az ebben a vonatkozásban releváns jogszabályi rendelkezéseket sem [Pp. 346. § (5) bekezdése].

[39] Az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetése (Pp. 237. §) során a 2020. november 25-én megtartott tárgyaláson arról is tájékoztatta a felperest, hogy az V. számú szerződésmódosítással kapcsolatosan arra vonatkozóan kell bizonyítási indítványt előterjesztenie, hogy számára a szerződéskötéskor nem volt ismert a korábbi szakvélemények alapján a keresetben állított hiba, azaz nem ennek ismeretében szerződött a kivitelezőkkel. Ez a tájékoztatás már a per érdemi elbírálásához kapcsolódik, és a Ptk. 6:157. § (1) bekezdése azon anyagi jogi szabályából következik, hogy nem teljesít hibásan a kötelezett, ha a jogosult a hibát a szerződéskötés időpontjában ismerte, vagy a hibát a szerződéskötés időpontjában ismernie kellett.

[40] A per érdemi eldöntését azonban meg kell, hogy előzze az alperesek azon védekezésének vizsgálata, hogy a vállalkozási szerződés V. módosítása a felek közötti egyezség (Ptk. 6:27. § (1) bekezdése) volt, mellyel rendezték a fejpület bontásának vitáját. Az ellenkérelem ezen tényállításának bizonyítása az alpereseket terheli (Pp. 265. § (1) bekezdése), így az anyagi pervezetés során a törvényszéknek elsődlegesen az alpereseket kellett volna tájékoztatnia, hogy bizonyítani tartoznak: a felek egyezséget kötöttek, illetve a felperes egyoldalúan a követeléséből engedett [Ptk. 6:27. § (1) bekezdése]. A periratok között rendelkezésre áll (32. szám) a felperes polgármesterének az I. r. alpereshez intézett 2017. június 14-én kelt levele, amely az V. szerződésmódosítást megelőzően több pontban kifogásolta az elvégzett munkálatokat. Tény ugyanakkor, hogy az V. számú szerződésmódosítás szövege csupán a takart szerkezetek feltárt, a felek által nem ismert szerkezeti hibáira utal. Az elsőfokú eljárásban ugyanakkor nem folyt le bizonyítási eljárás az V. számú szerződésmódosítás előzményeit, a megkötésének körülményeit, a szerződésmódosításhoz vezető tárgyalásokat érintően.

[41] Erre figyelemmel az ügy érdemében dönteni nem lehet, így a Pp.381. §-a és a 384. § (2) bekezdésének b) pontja alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[42] A törvényszéknek az új eljárást a perfelvételi szaktól kell lefolytatnia [Pp.386. § (2) bekezdésének d) pontja]. Elsődlegesen abban kell állást foglalnia, hogy az V. számú szerződésmódosítás kizárja-e a felperesi igény érvényesítését. Ebben a körben lehetőséget kell biztosítani a feleknek, hogy a jogvita kereteit a Pp. 183. § (1) bekezdésének megfelelően meghatározzák és bizonyítási indítványt terjesszenek elő. A bíróságnak indokolt esetben – figyelemmel a fent említett bizonyítási érdekre – a szükséges anyagi pervezetési cselekményeket is meg kell tennie. Az V. számú szerződésmódosítás jogi értékelésétől függően kell a törvényszéknek a további, a per érdemi eldöntésére vonatkozó bizonyítási eljárást lefolytatnia.

[43] Az ítéltábla a Pp. 386. § (3) bekezdése alapján a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összegét 2.500.000,- Ft-ban, míg a III. r. alperes másodfokú perköltségét 1.905.000,- Ft-ban csupán megállapította; a perköltség viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell határoznia a megismételt eljárás eredményeként hozott határozatában. A feljegyzett illeték összege kapcsán az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdésének b) pontját, 39. § (1) bekezdését és 46. § (1) bekezdését hívja fel, míg a III. r. alperes fellebbezési eljárási költségét (ügyvédi munkadíj) a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (R.) 3. § (2) bekezdésének c) pontja, (5) és (6) bekezdései, továbbá 4/A. § (1) bekezdése alapján a kifejtett tevékenységgel arányban állóan határozta meg 1.500.000,- Ft + 405.000,- Ft Áfa, együtt 1.905.000,- Ft-ban. A felperes, valamint az I. r., a II. r. és a IV. r. alperesek másodfokú perköltségüket nem számították fel, ezért annak megállapítására nem volt mód [Pp. 81. § (1) és (5) bekezdései, 82. § (3) bekezdése].

Győr, 2021. július 9.

Dr. Ferenczy Tamás sk
solt sk

a tanács elnöke
eln tanács

Dr. Szabó Péter sk

előadó bíró
sk. Tamás Fere

Dr. Mészáros Z

bíró